

Tři debuty

K začínajícím autorům a jejich první práci přistupujeme většinou se zvědavostí a očekáváním, ale také se strachem, jak to zvládl. Najednou vyšly nedávno takové debuty tři. Všechny tři knihy jsou zralé, jedinečné prózy, a tak mi spadl kámen ze srdce, že je nemusím cupovat, naopak ukázat na jejich přednost.

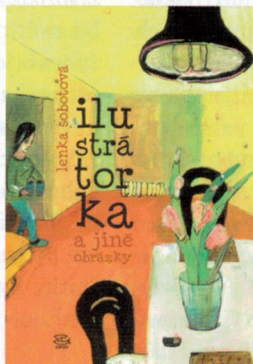
Milena NYKLOVÁ



Kateřina Dubská

Debut první

Lenka Sobotová (Ilustrátorka a jiné obrázky, vydalo Argo), vytvořila osm příběhů, které jsou založeny na kontrastu lidských povah, ale také na nápadu a na schopnosti vyjádřit prožívání nějakého životního výseku vyprávěním konkrétní situace s pochopením pro skutečnost, ale také s černým humorem. Ten dodává jejím příběhům zvláštní zabarvení, protože nám dovoluje, abychom se na ně dívali s jistým odstupem, ať už se odehrávají na brigádě dvou holek v klášteře, které mají strach z vrahy, nebo při návratu dvou starých sester do jejich bývalého statku a sadu zničeného jezeďáky nebo při žádosti staré ženy o navrácení rodného jména, aby nemusela existovat na věčnosti



pod cizím jménem, nebo v porodnici, kde se nastávající matky snaží zachránit své budoucí děti. Lenka Sobotová přirozeně vypráví a nepotřebuje své příběhy nějak deformovat, aby byla takzvaně postmoderní.

Debut druhý

Kateřina Dubská (Člověk Gabriel, vydala Jota) zvládla ve své knize těžký úkol: vypráví o kočujících cikánech někdy koncem 19. století, kteří přišli od Dunaje do Vídně, o odlišném a charakteristickém způsobu jejich života, který je vyděluje z normální společnosti. Autorka prokázala odvahu pustit se do tématu, který je kontroverzní i dnes, a přitom dokázala vyjádřit přednosti cikánů, aniž by zamlčovala ty vlastnosti, které jsou přinejmenším problematické. Usnadnila si úkol trochu tím, že děj posunula daleko do minulosti, ale nešlo jí o postižení tohoto etnika, chtěla ukázat, jak žil hrdina jejího románu, člověk, který sice neuměl číst, ale miloval koně a rozuměl jejich řeči, takže je mohl i léčit. Velká přichylnost ke zvířatům ukazuje na jeho citlivost, která ovšem může vyrůst ve velkou milostnou vášň k bílé dívce, které říká Meruňka, a ta ho nakonec donutí, aby se usadil na jednom místě.

Autorka líčí historii cikánského etnika, kdy si ještě neříkali Romové, s takovou přesvědčivostí, jako

by také byla romského původu, jako by ta historie byla i její srdeční záležitost. Jana Horváthová, ředitelka Muzea romské kultury v Brně, která napsala ke knize doslov, píše, že Kateřina Dubská „s podivuhodnou dávkou empatie líčí vnitřní romský svět, prožitky, které hýbou životy Romů mnohem více než vnější dějinné převraty“.

Debut třetí

Z novely **Daniela Táchy (Josef, vydal Dauphin)** nejvíc vysvítá, že žil za socialismu, nezakrývá jeho dvojí tvář a nutnost pokrytectví, kdy se člověk musel vykrucovat z pravdy, ale jeho novela je také alegorií světa. Hlavní hrdina Josef konečně moc dobře věděl od svého dědy, který v 50. letech pracoval v uranových dolech, že komunisti jsou svině a kurvy a Sovětský svaz je kurvou největší... „protože v jeho područí Josefova země nikdy nebude svobodná“. Josef se později hádal s rodiči, proč nic neudělali proti bezpráví a ponižování, v němž žili. Aby autor mohl uvést některá reálná fakta, která ho zřejmě velice znepokojovala, například válka v bývalé Jugoslávii, musí být jeho babička bosenskou Srbkou, která si vzala za muže Čecha a odstěhovala se s ním do Čech. V souvislosti s tehdejšími bombardováními mohl kritizovat prezidenta Havla, který tvrdil, že je to humanitární pomoc.

Jen tak mezi řečí se dozvíme, že Josef kdysi býval šéfredaktorem časopisu, kde se musel potýkat s podrazy a neumětstvím svých podřízených redaktorů. Mimochodem autor, dlouholetý redaktor, se odstěhoval z města na venkov, kde nyní pěstuje včely a ovce. Není pochyb o tom, že je dobrý vypravěč, ale často se odchyluje od hlavní linie vyprávění, až nakonec popíše podobenství našeho hnusného života na hostině, kde se lidé zabíjejí kvůli jídlu. A tehdy využije autor moudrosti své babičky, která říkala: „Odejdi, dokud je čas!“ Ze světa, který popsal, čtenář odchází opravdu rád.

